

*Молчанюк А.А.,
здобувачка вищої освіти,
Марченко О.І.,
кандидат економічних наук, доцент,
завідувач кафедри управління та бізнес-адміністрування,
Державний податковий університет*

ВПРОВАДЖЕННЯ ESG-СТАНДАРТІВ У ДІЯЛЬНІСТЬ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРЕВАГИ ДЛЯ ІНВЕСТОРІВ

У сучасному глобальному середовищі ESG-критерії (Environmental, Social, Governance – екологічні, соціальні та управлінські) набувають дедалі більшої ваги як інструмент оцінки стійкості бізнесу. Якщо для великих корпорацій інтеграція ESG-стандартів стала нормою, то для малого та середнього бізнесу (МСБ) це питання залишається відкритим викликом і водночас – стратегічною можливістю.

В умовах посилення вимог до розкриття нефінансової звітності (зокрема, Директива ЄС CSRD та стандарти ESRS), зростання частки ESG-орієнтованих інвестиційних фондів і підвищеної уваги споживачів до відповідальних практик, МСБ опиняється перед необхідністю переосмислення своїх бізнес-моделей. За даними MSCI (2023), понад 65% інституційних інвесторів декларують урахування ESG-факторів при прийнятті інвестиційних рішень [1].

Впровадження ESG-стандартів у МСБ стикається з низкою системних перешкод:

– МСБ, на відміну від великих компаній, має обмежені фінансові та людські ресурси для розробки ESG-стратегії, проведення аудиту та підготовки звітності. Витрати на сертифікацію та впровадження систем моніторингу можуть становити від 2 до 8% річного обороту підприємства.

– Відсутність стандартизованих методологій для малого бізнесу, адаптованих під національні регуляторні умови, ускладнює практичне впровадження. Глобальні стандарти GRI та SASB орієнтовані переважно на великі публічні компанії.

– В Україні та більшості країн, що розвиваються, відсутня чітка законодавча база щодо обов'язковості ESG-звітності для МСБ, що знижує мотивацію до добровільного впровадження.

– Прагнення відповідати ESG-вимогам формально, без реальних змін у бізнес-процесах, може підривати репутацію компанії та зменшувати інвестиційну привабливість [2].

Попри значні виклики, ESG-трансформація МСБ відкриває суттєві переваги для залучення інвестиційного капіталу наведеної в таблиці 1 [3].

Переваги ESG-трансформації для малого та середнього бізнесу.

Перевага	Сутність
Розширення доступу до «зеленого» фінансування	ESG-відповідність відкриває доступ до інструментів сталого фінансування: зелених облігацій, ESG-пов'язаних кредитів (SLL), грантових програм ЄС та міжнародних фінансових інститутів (ЄБРР, МФК).
Зниження вартості капіталу	Емпіричні дослідження засвідчують, що компанії з високими ESG-рейтингами демонструють нижчий рівень систематичного ризику, що веде до зниження премії за ризик і, відповідно, вартості залучення капіталу на 50–100 базисних пунктів
Підвищення операційної ефективності	Впровадження екологічних практик (енергоефективність, скорочення відходів) дозволяє МСБ зменшити операційні витрати на 10–20%, що безпосередньо покращує фінансові показники
Формування довгострокових партнерств	ESG-критерії дедалі частіше стають частиною вимог великих корпорацій до постачальників у рамках ланцюгів створення вартості, що розширює ринкові можливості ESG-відповідного МСБ

Для ефективного впровадження ESG-стандартів МСБ доцільно дотримуватись поетапного підходу. На першому етапі – провести ESG-діагностику за спрощеною методологією (наприклад, GRI Standards for SMEs або B Impact Assessment). На другому – визначити пріоритетні напрями: для виробничих підприємств це, як правило, екологічний вимір (вуглецевий слід, управління відходами); для сервісних – соціальний (умови праці, гендерна рівність). Для інвесторів впровадження ESG у МСБ сигналізує про зрілість менеджменту, орієнтацію на довгострокову вартість і готовність до масштабування. З огляду на це, ESG-трансформація МСБ є не лише відповіддю на регуляторний тиск, а й інвестиційно привабливою стратегією зниження ризиків і генерування сталого доходу.

Таким чином, інтеграція ESG-стандартів у діяльність МСБ є багатоаспектним процесом, що поєднує регуляторні виклики, ресурсні обмеження та значний інвестиційний потенціал. Успішність цього процесу визначається системним підходом, підтримкою держави та готовністю інвестиційної спільноти враховувати специфіку малого та середнього бізнесу при формуванні ESG-критеріїв оцінки.

Список використаних джерел

1. *ESG Global Survey 2023: графік інституційних інвесторів. InLinkedIn.* URL: <https://surl.li/jfaaum>.
2. *Український бізнес хоче в Європу, але не знає як: головні бар'єри впровадження ESG-стандартів. The page.* URL: <https://surl.li/nmhjwg>.
3. *Як ESG-стратегія допоможе залучити капітал для бізнесу в умовах війни. Mind.* URL: <https://surl.li/mzgyyb>